

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע "פרשת נח"

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות - לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

אנחנו בשלבים האחרונים של חבלי משיח!

אמר הכותב: נתבקשתי השבוע ע"י הצדיקים נסתרים להעביר את המסר הבא:

"הגזירה הנוראה אותה הווים בשבועות האחרונים תושבי ארץ ישראל בשפיכת דמם של יהודים קדושים וטהורים ע"י בני ישמעאל ימ"ש הרוצחים השפלים והטמאים, היא מהשלבים האחרונים של חבלי משיח, והיא כבר היתה אמורה להיות בקיץ שעבר לאחר חג הפסח, אך בזכות ההקפדה וההתחזקות של המוני יהודים בכל העולם ב"קריאת שמע" ובקבלת עול מלכות שמים באמונה ובתמימות ובעניית "אמן יהא שמיה רבא" בכל כוחם, נדחתה הגזירה לאחר החגים ואף הומתקה..."

כלומר, היה עלול להיות עוד יותר קשה רחמנא ליצלן!

הם מוסיפים ואומרים: "הקב"ה הביא עלינו כזאת סוג של גזירה, שאין בכוח בשר ודם להימלט הימנה, ואין שום גורם שיכול למנוע אותה, זאת כדי שנבין ונסיק כבר את המסקנה שיש מלך אחד יחיד ומיוחד המושל בעולם והמשיגה עליו, ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים שהוא המושל בעליונים ובתחתונים ואשר לו הכח והממשלה לעשות בהם כרצונו. כי הקב"ה כבר מבקש להחזירנו אליו ולגלות את מלכותו עלינו ע"י משיח צדקנו, לזאת הוא מביא עלינו גזירה זו, כדי שנגיע להכרה כמה שיותר מהר כי הפתרון היחיד לגזירה מסוג זה ולכל הבעיות הסובבות אותנו, הוא אך ורק ע"י מלך מלכי המלכים שהבטיח בתורתו וע"י עבדיו הנביאים, כי לבסוף, לאחר הגלות הנוראה, כאשר נשוב אליו בחזרה ונבקש את מלכותו עלינו ואת מלכות בית דוד ובנין בית המקדש, הוא אכן ישמע ויקשיב ממרומים לגאלנו שנית.

וככל שנגיע למסקנה הזאת מהר יותר, כך נחסוך מעמנו הרבה צער וכאב של חבלי לידתו והתגלותו של משיח ה'."

על כן מבקשים הצדיקים נסתרים לעורר את אחינו בית ישראל: "בואו ונתחבר אל הקב"ה - נמשיך יחדיו לקבל עלינו עול מלכות שמים ביתר שאת וכוונה עצומה, מתוך אמונה פשוטה ע"י קריאת שמע בכל ג' פרשיותיה. נענה יחדיו בקול רם ובכוונה עצומה: "אמן יהא שמיה רבא מבורך לעלם ולעלמי עלמיא יתברך!"

נצפה ונבקש את מלכותו של הקב"ה שיתגלה אלינו, וממילא בכך נזכה לבטל ולהמתיק את הגזירות (שכאמור רק נועדו לקרב אותנו אל הקב"ה ולבקש את מלכותו), ונזכה בקרוב ממש לישועה ולפתרון האמיתי לכל צרותינו, בהתגלות מלכות שמים ומלכות בית דוד ובנין בית המקדש מתוך רחמים וחסדים גלויים אמן ואמן!"

ויבא נח ובניו אל התיבה מפני מי המבול (ז, ה)

אף נח מקטני אמונה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים (רש"י).

לכאורה כיצד יתכן לומר על נח, אשר אמרה עליו התורה "צדיק תמים", כי לא היה מאמין בלב שלם?

אלא הסביר הרח"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב ז"ע: הדנה ידוע כי במילה "אמונה" יש שני משמעויות: א. כפשוטו. ב. לשון המשכה וגידול. כמו שמצינו (מגילת אסתר ב, ז) ויהי "אמן" את הדסה. (מרדכי היה "אמן" - מגדל אותה). כי ע"י אמונה בה' באיזה דבר שהיא, נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות אל האדם. וזהו כוחה של אמונה, שהיא עושה את מה שאדם מקווה, למציאות, ולפי גודל ובטחונו של אדם, הופך הדבר למציאות.

ולפיכך, אף על פי שהיה נח מאמין בבורא, חושש היה להאמין אמונה

יתירה בכזו של המבול, פן יגרום ע"י אמונתו שהמבול אמנם יבוא. היה הוא איפוא, אובד עצות: "מאמין ואינו מאמין" - אף כי היה מאמין, חושש היה להאמין בכך, "עד שדחקוהו המים" - עד שראה כי המבול כבר בא ואמונתו אינה עשויה עוד להכריע במאומה...

עד כמה אפשר למושך ישועה ורחמים בכה האמונה והביטחון בבורא העולם - נראה מהסיפור הבא המסופר על הרח"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ז"ע: היה כאשר חלה הרח"ק מברדיטשוב אנושות ונפל על ערש דוי, בני המשפחה מיהרו להזעיק את טובי הרופאים כדי למצוא מזור ותרופה למחלתו, אך לאחר בדיקות ונסיונות שונים יצאו הרופאים מחדרו, והודיעו לבני המשפחה בצער, שאין לאל ידם לרפא אותו מחליו...

לא עבר זמן רב ולפתע שומעים העומדים בחוץ קול חבטה עזה מן החדר, מיד מיהרו להיכנס ולבדוק מה קרה, משנכנסו ראו את הרח"ק מברדיטשוב מוטל על הריצפה בחסר אונים, תיכף ניגשו אליו בני המשפחה והרימו אותו מן הארץ והשכיבו אותו על המיטה, כעבור שעה מועטת ביקש הרח"ק מברדיטשוב שיתנו לו לשתות מעט מים ומאז התחיל מצבו להשתפר פלאים, עד שבתוך כמה ימים כבר הלך בחוץ על משענתו ונרפא לגמרי מחליו בדרך נס ופלא.

לימים הסביר הרח"ק מברדיטשוב את סוד הדברים, כי בהיותו גוסס ושוכב על מיטת חליו נזכר בדברי רבו המגיד הגדול ממעזריטש ז"ע שהסביר מאי דכתיב (תהלים לב) "והכוחה בה' חסד יסוככנו", שאין זה לא הכטחה ולא ברכה, אלא טבע שהטבעי הקב"ה במעשה בראשית ובבריאת העולם, שהבוטח בו יתב"ש זוכה להיות מסוכב ברחמים וחסדים, "ולכן כמחתי בהשי"ת שירפא אותי מחלוי, וכאשר השבתי שהשגתי אמונה זו נסיתי לקום מן המיטה, אך מהוסר אונים נפלתי על הארץ, ואז התבוננתי בעצמי שללא ספק דברי מורי ורבי חיים וקיימים לעד, ואם הוא אמר כן בקדושתו פשיטא שכך הוא, ואין החיסרון תלוי אלא בו, לפיכך התעמקתי עוד במחשבותי עד שבאתי לידי אמונה גמורה ושלומה באלקים חיים, ומאז השתפר מצבי עד שהחלמתי לגמרי ויצאתי מכלל סכנה..."

סיפור זה היה הרח"ק בעל ה"מנחת אלעזר" ממזנקאטש ז"ע רגיל לספר בכל אימת שהלך לבקר את החולה, ולהורות נתן, שאם יאמין ויבטח בה' באמת יזכה לישועת ה' כהרף עין.

כדאי וראוי להתבונן במהותה של מידת הביטחון, דלכאורה צריך ביאור, איך יש ביד בשר ודם להאמין שהקב"ה יחלצו ממיצרו ובודאי יהיה טוב, והלא יתכן שהוא מתייסר בעבור עוונותיו, ואולי באמת עדיף לו חיי צער ויסורים לכפרה מאשר להיות חיים שלווים ורגועים בעולם הזה. ומצינו בדברי רבינו בחיי מן הראשונים שקובע יסוד גדול בספרו "כד הקמח" (מאמר הכטחון) וזה לשונו הק': "דבוטח בה' ישוגב מן הצרה בשכר הכטחון, אע"פ שהיתה הצרה ראויה לבוא עליו!"

וביאורן של דבריו נראה, שכאשר בשר ודם בוטח בהשי"ת שהוא יתברך שמו למעלה מהנהגת הטבע ותולה בו מבטחו, אזי בשכר האמונה מתבטלין כל הדינים שהם על פי הטבע והנהגת העולם, והוא מתעלה להנהגה של נס שהוא למעלה וגבוה מן הטבע, וממילא יכול להיות סמוך ובטוח שבדאי יעזרהו השי"ת, דאף אם מצד הטבע היה עליו להיענש, הרי כבר נתעלה בהנהגה גבוהה ועליונה יותר.

בספר "אמרות משה" מובא בשם הרח"ק מקאברין ז"ע שהיה אומר תמיד כסדר: "שבכוה תפילתו ואמונתו של כל יהודי ויהודי, לפעול כל משאלות לבו

למבוכה ולכרכה תיכף ומיד. אך מה שאנו רואים שפעמים ואין האדם פועל 'ישועה' תיכף, הוא מפני שחסר לו אמונה בכוחה של תפילה, ואדם המאמין שבכוח תפילתו לקרוע רקיעים ולפעול עבורו כל מאן דבעי, הרי הוא פועל ללא כל שהות כל משאלותיו!...

עוד שח הרה"ק **מקאברין זי"ע** לבאר את הכתוב (תהלים קטז, י) "האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד", דקצת תמוה מדוע פתח לדבר בלשון עתיד "כי אדבר", ומסיים "אני עניתי מאד" בלשון עבר? אלא, כי "האמנתי" – היהודי המאמין אינו בוכה ונאנח על מצבו, אלא הוא מתחזק תמיד שעוד "אדבר" – יבוא היום שיושיעני הבורא ואז אען ואומר בלשון עבר – "אני עניתי מאד", כלומר היו זמנים שהייתי עני מרוד ולא היה לי לחם לאכול, וזמנים אלו עברו וחלפו מאיתי כי עתה כבר הוטב לי ונושעתי מכל צרותי. כי זהו כוחה של אמונה – להמשיך לו לאדם עשירות והרווחה וכל טוב, נחלה בלי מצרים.

נח איש צדיק תמים היה "בדורותיו" (ו, ט)

יש מרבתינו דורשים אותו לשבח כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכולם (רש"י).

והסביר הגה"ק **החתם סופר זי"ע** בספרו "תורת משה": "דיש לפרש דשניהם אמת, ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, דבודאי אם היה נח נשאר באותה מדרגת צדקתו אף בימי אברהם, לא היה נחשב לכולם. אבל מסתמא, אם בדור הרע ההוא היה במדרגה זו של צדקות, בוודאי אם היה בדורו של אברהם היה נתעלה ויעלה במדרגת תמימותו וצדקותו."

בעת שיעור בפרשת השבוע, הביא **המשפיע הגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמן שליט"א** הסבר על דברי רש"י הנ"ל בשמו של הגה"ק בעל "החזון איש" זי"ע, והוא פירוש דומה למה שהסביר ה"חתם סופר". אך לפני כן, נתן הקדמה קצרה ומעניינת על "החזון איש":

"דהנה יודע שהגה"ק **החזון איש זי"ע**, היה ממעט מאוד בדברי אגדה, וכמעט שלא נמצא ממנו כלל דבר אגדה. בהודמנות אחת שאלו הגר"ש ואונר זצ"ל: "על מה ולמה לא יחבר כבודו ספר על התורה שבכתב?"

השיב לו "החזון איש": "כי הכוחות של הבן אדם מוגבלים! דהיינו, שהאיש מוגבל כמה שיוכל לעשות, והוא כבר השתמש בכל כוחותיו כפי מה ששייך..."

"אך פעם אחת" – המשיך הגרא"ד פרידמן, "בחוה"מ פסח, עת שרכינו ה"אמרי חיים" מוונצ'י זי"ע היה גר עדיין בתל אביב, היתה קבוצת של חסידים שגרו כבר בשיכון וויזניץ אשר בבני ברק, שעלו לביתו נאווה קודש של הגה"ק החזון איש והוא היה אז בדיחא דעתיה טובא, והיה רוקד אז בשמחה רבה, והיה שם אחד מהזקנים אשר אור עוז והרשה לעצמו לבקש מהחזון איש שיגיד דבר תורה.

נענה הגה"ק החזון איש ואמר לפרש את מאחז"ל (מגילה יח ע"א) המדברת בשבח מעלת השתיקה: "מילה בסלע משתוקא בתריין" – (אם מחירה של המילה הוא סלע – מין מטבע, אזי מחירה של השתיקה יהיה שני סלעים). אשר לכאורה לפי זה, עדיף היה לשתוק ולא להגיד כלום, אולם עדיין יש מקום להעדיף את האמירה מהשתיקה, כי אף שאמנם השתיקה שווה תרי סלעים והמילה אינו שווה כ"א סלע אחד, אך כאשר יגיד כמה וכמה מילים ודברים, הרי סך כולם יעלו לחשבון של כמה וכמה סלעים, משא"כ כאשר ישתוק שאין בידו כל הזמן כ"א ב' סלעים ולא יותר.

כן ביאר בקדשו החזון איש לתרין את האומרים ד"ת, על אף שכאמור הוא ז"ל בעצמו לא היה דרכו בקודש לרבות בזה.

ובכאן על דברי רש"י ז"ל הנ"ל, נמצא ביאור מהגה"ק החזון איש והוא מכוון ממש לדברי קדשו של החת"ם הנ"ל ב"תורת משה": דאין הכוונה שאילו היה נח חי בדורו של אברהם לא היה נח נחשב לכולם, רק דכידוע שהאוויר משפיע מאוד על האדם ולכן נח אף שהוא בעצמו היה צדיק גדול, אך באוויר מזוהם כזה שהיה בדורו ותקופתו היה השפעה גם על הצדיק ומנע אותו מלהתעלות ביותר. וזהו הפירוש – "אילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב" אותו המדרגינה "לכלום" כי אברהם איבנו ע"ה קידש וטיהר ויזכך את האוויר בדורו, ובאוויר כזה היה ודאי נח נתעלה ביותר ויותר. וזהו שדרשו לגנאי, לא על נח, כי אם על המדרגינה שבו היה, שזה לא היה חשוב רק בדור ההוא שהיה האוויר מזוהם מזהה הרכה."

וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר (ו, יד)

"ככפר" – זפת. בתיבתו של משה, על ידי שהיו המים תשים דיה בחומר

(טיט) מכפנים וזפת מבחוץ, ועוד, כדי שלא יריח אותו צדיק ריח של זפת, אבל כאן מפני חוזק המים, זפתה מבית ומבחוץ (רש"י).

אמר הכותב: כל המתכוונן היטב בדברי רש"י, מיד שואל: ומה עם נח, הרי גם עליו העידה התורה שהיה צדיק תמים, ולמה לא חסה עליו התורה שלא יריח ריח רע?

אלא חשבתי בס"ד לתרין, דיכול להיות שהיה כאן משמים כעין "ניסיון" לנח, והדברים יתבארו כלהלן:

דהנה, ה"אור החיים" הק' זי"ע בסוף פרשת בראשית מבאר ומגלה גילוי מעניין, מדוע זכה נח למצוא חן בעיני ה'. וכתב שם: שישנם שלוש או ארבע מצוות שהמקיימם יש לו חן מיוחד אצל הקב"ה, והקב"ה לא הודיע אלו הם המצוות, בכדי שלא ירוצו כולם ויקיימו את מצוות אלו ולא את שאר המצוות. ונח זכה לקיים ולשמור את אותן מצוות ולכן זכה לחן מיוחד וניצל מהמבול.

ומסיים ה"אור החיים" זי"ע: גם שמו של נח רומז לכך שהיה לו חן, כי אותיות שמו של 'נח', הן אותיות 'חן'.

ובספר "הרדים" להרה"ק האלקי רבי אלעזר אזכרי זי"ע (מגדולי חכמי צפת בתקופת ה"בית יוסף" והאר"י זי"ע) מגלה לנו את אחת מן המצוות שעשה נח שע"י כך זכה למצוא חן בעיני ה', וזה לשונו הק' (פרק סו' אות עה):

"אם רוצה אדם למצוא חן בעיני ה', לא יבעש, שנאמר (בראשית ו, ח) ונח מצא חן בעיני ה', ולא פירשו למה, אלא בשמו פרושו, שהיה נח בדבורו ובמעשיו והלכו כדאיתא במדרש הנעלם, לכן מצא חן, ח"ן ונ"ח חד הוא."

וב"שער רוח הקודש" להמקובל מוהר"ר חיים ויטאל ז"ל בשם האר"י ז"ל [בדף י' ע"ב] מובא, וזה לשונו הק': "מידת הכעס מלבד מה שמונעת ההשגה לגמרי וכמו שמצינו על פסוק ויקצוף משה על אלעזר ועל איתמר, וארז"ל כל אדם שכוועם אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו ואם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, האמנם יתר רעה יש לו מדבר הנזכר וכמו שנבאר.

דהנה מורי ז"ל (האר"י ז"ל) היה מקפיד בענין הכעס יותר מכל שאר העבירות אפילו כשהוא כועס בשביל מצוה וכענין משה כנזכר לעיל, והיה נותן מעט לזה ואומר, כי הלא כל שאר העבירות אינם פוגמים אלא כל עבירה ועבירה פוגמת אבר אחד, אבל מדת הכעס פוגמת כל הנשמה כולה ומחליף אותה לגמרי. והענין הוא, כי כאשר יתכעס האדם, הנה הנשמה הקדושה מסתלקת ממנו לגמרי, ונכנסת במקומה נפש מצד הקליפה, וזהו סוד מה שאמר הכתוב טורף נפשו באפו וגו' (איוב י"ח), כי ממש טורף נפשו הקדושה ועושה אותה טריפה וממית אותה בעת אפו וכעסו. וכמבואר ב**זוהר הקדוש** (פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב) כמה מגזים ענין הכעס עד שאומר כי מאן דמשתעי עם הכועס כאילו משתעי עם הע"ז עצמה...

ואע"פ שעושה האדם תקונים לנפשו ותשובה מעולה על כל עוונותיו ומצוות רבות וגדולות, הכל נאבדים ממנו לגמרי, לפי שהרי אותה הנשמה הקדושה שעשתה כל המעשים הטובים, נתחלפה בטמאה, והלכה לה ונשארה שפחה טמאה במקומה וירשה את גבירתה, וצריך שיחזור פעם אחרת לחזור ולתקן כל התיקונים הראשונים שעשה בתחילה, וכן הוא בכל פעם ופעם שהוא כועס. נמצא כי בעל הכעס אין לו תקנה כלל כי תמיד הוא ככלב שב על קיאו...

וצריך האדם לידע, שלפעמים דוקא בזמן שרוצים משמים ליתן לאדם איזה כח רוחני מיוחד, או אחרי שזכה לעלות בדרגה מסוימת, דוקא אז מזדמן לו איזה ניסיון קשה מאוד של כעס, מפני שברצונם של כוחות הרע לקחת ולהפסיד ממנו את המעלה העצומה לה הוא זכה או עתיד לזכות.

היוצא לנו, שמידת הכעס יכולה למחוק ולבטל את כל ההשגות הגבוהות ביותר שהשיג האדם עלי אדמות אף אם הוא נביא, חכם וקדוש. והשתא על פי הנ"ל יובן מה שהקשינו לעיל:

נח שעליו העידה התורה שהיה צדיק תמים, שהיה נח בדבורו ואינו כועס כלל כפי שהבאנו לעיל – ולכן אף זכה למצוא חן בעיני ה' ולהינצל מהמבול, התנסה בניסיון משמים, לראות היעמוד בדרגתו הגבוהה – האם ישאר עם כל ההשגות הגדולות שהשיג.

על כן הקב"ה ציווה למרוח את התיבה מבית ומבחוץ בזפת, לראות, האם כשיכנס לתיבה ויריח את ריח הרע של הזפת, יבוא לידי כעס ויאמר: "האם זה מגיע לי אחרי 120 שנה שאני עמלתי לבנות את התיבה, להריח כזה ריח רע, ולהיות סגור כאן למשך זמן רב?" או שגם אז ימשיך נח בדרכו הנפלאה וישבר את מידת הכעס ויזכה להתעלות עוד ועוד.

והנה התורה ממשיכה ומספרת איך שנה הצדיק למרות הכל, עמד בניסיון, והמשיך לשרת ולהאכיל את החיות בסבלנות, במסירות, ובצורה ניינה, ללא שום תרעומת ותלונות וכעס, ועל כן זכה לעלות ולהעפיל למעלות רמות ונשגבות...

לשאלת רבים מקוראי הגליון "פנינים" בארה"ב:

כ"ק מרן אדמו"ר ממשקולץ שליט"א שוהה בימים אלו בארה"ב לרגל חתונת נכדו עב"ג נכדת כ"ק מרן אדמו"ר מסוקולען שליט"א

לקביעת מועד וזמני קבלת הקהל לעצה ולברכה: 347-205-7211

הדפסת והפצת הגליון

לע"נ הר"ר יו"ט צבי בן הר"ר חיים קאניג ז"ל נלב"ע ג' מרחשון תשמ"ו

הנוצח ע"י בנו ידידנו הרב יעקב יצחק קאניג הי"ו – בלגיה